

Dzél 8. Z kaszëbszczégò pòdwórka to znaczy nasze tuńce i zabawë. Sztërë mészë, Za gąskama, Zymk

Sztërë mészë 1

Didakticzne pòmòce

Frantówka pt.: *Sztërë mészë* (z ksążczy Pawła Szefczy *Ulubione pieśni dziecięce z Kaszub i Kociewia*, str. 121 – tonacjã frantówczy nòłëzi dopasowac do skalë ùczniów, bò zòpis nótowi w òriginalny wersje mòże bëc dlò nich za wësoczi).

Prezentacjò frantówczy pt.: *Sztërë mészë*.

Ùczniowie sedzã na swòjich mòlach szcerowóny skarniama w stronã szkólnégò.
Szkólny prezentëje tekst i melodiã frantówczy.

Tekst frantówczy:

*Sztërë mészë w kące,
a ta piątò w mące.
Chtërna z nich mùzykã czëje,
niechże sobie pòtańcëje,
chtërna głëchò niech sã rëchò,
niech w dzurã ùcëkò!*

Nòuka frantówczy pt.: *Sztërë mészë*.

Ùczniowie stojã szcerowóny skarniama w stronã szkólnégò i pòwtòrzają za nim słowa i melodiã spiewczy.

Frantówka wëkònywónò je przë akòmpaniamentem abò nagraniu.

Inscenizacjò frantówczy pt.: *Sztërë mészë*.

Ùczniowie trzymając sã za rãce ùstòwiają sã w kòle, skarniama szcerowóny do wëstrzòdka kòła.

Na wëstrzòdkù ùstòwiò sã sztërzech ùczniów, chtërny twòrzã mòtë kòto bënë tegò ju ùtwòrzonégò wiãkszégò kòła, a we wëstrzòdkù mòtégò kòła stoi sòm piãti ùczeni. Òb czas spiewaniò frantówczy szkòlòcë z wiãkszégò kòła pòdskakùją w pierszim czerënkù (to je w prawò), a z bënëwégò kòła pòdskakùją pò kòle w drëdzim czerënkù (to je w lewò). Karno piãc ùczniów z mòtégò kòła wëbiërò spòstrzòd siebie jednã òsobã,

chtërna ùcece z mòtégò kòła i przedostónie sã téz przez wiòldzë kòto.

Ùcëkanië wëznaczone òsobë òdbiwò sã pò zakùrczeniëm spiewaniò całi frantówczy, a òba kòła sã zatrëmùją. Reszta szkòlòków mò za zadanië nie dozwlòc / ùtrudniwac ùcëkòczowi wëdostanië sã z kòła. Zabawã pòwtòrzómë tëlì razy, wiele ùczniowie mają chãc.

Za gąskama 2

Didakticzne pòmòce

Frantówka pt.: *Za gąskama* (z ksążki Pawła Szefki *Ulubione pieśni dziecięce z Kaszub i Kociewia*, str. 110).

Prezentacjò frantówczy pt.: *Za gąskama*.

Ùczniowie sedzã na swòjich mòlach szcerowóny skarniama w stronã szkólnégò.
Szkólny prezentëje tekst i melodiã frantówczy.

Tekst:

*Za gąskama z różgą w rãce
przez dzén całi biegata,
Gąsòreczka całò w mące
tak so wiedno spiewata:*

*Hùla la, hùla la gąszi mòje,
hùla la, hùla la do domù,
òpòwiëm wóm żale swòje,
nie pòwiëdzta nikòmù.*

*Żebë nènka to wiedzała,
że tak biegóm całi dzén,
to bë ze mną zaptakała,
macochã przegnała hen!*

*Pòjta, pòjta gąszi mòje,
pòjta, pòjta tu do mie.
Niech ùleccą żale mòje,
tam, gdzie wiater w nordã dmie!*

Gąscki żale wěstëchałë
swòji mòłi gąsòrczi,
a tej razã zagãgałë,
jak to robią gągùłczi:

Hola, hola la dobré gąscki,
tak mie straszno tu nie je.
Mie tu ceszą mòje gąscki,
jò do waju sã smiejã.

Nòuka frantówczy pt.: *Za gąskama*.

Ùczniowie stoją szcerowóny skarniama w stronã szkólnégò i pòwtòrzają za nim słowa i melodiã spiéwczci.

Frantówka wékònywónò je przë akòmpaniamentce abò nagraniu.

Inscenizacjò frantówczy pt.: *Za gąskama*.

Ùczniowie (gąscki) trzymającë sã za rãce, twòrzã „sznur”, a ùczënka wëbrónò przez szkólnégò je gąsòreczkã i trzimiò rózgã w rãce.

<i>Za gąskama z rózgã w rãce przez dzëń całi biegãła, Gąsòreczka całò w mãce tak so wiedno spiéwãła:</i>	- ùczniowie (gąscki) spiéwającë frantówkã pòdskakùją slalomã po całi salë, a gąsòreczka biegò za nima,
<i>Hùla la, hùla la gąscki mòje, hùla la, hùla la do domù, òpòwiém wóm żale swòje, nie pòwiédzta nikòmù.</i>	- gąscki sã zatrzmùją, pòdbiegają do gąsòrecz- czy i stëchają, gąsòreczka spiéwò solo,
<i>Żebë nènka to wiedzała, że tak biegóm całi dzëń, to bë ze mnã zapłakała, macochã przegnała hen!</i>	- ùczniowie (gąscki) spiéwającë frantówkã pòdskakùją slalomã po całi salë, a gąsòreczka biegò za nima,
<i>Pòjta, pòjta gąscki mòje, pòjta, pòjta tu do mie. Niech ùlecq żale mòje, tam, gdzie wiater w nordã dmie!</i>	- gąscki sã zatrzmùją, pòdbiegają do gąsòrecz- czy i stëchają, gąsòreczka spiéwò solo,
<i>Gąscki żale wěstëchałë swòji mòłi gąsòrczi, a tej razã zagãgałë, jak to robią gągùłczi:</i>	- gąscki ùstòwiają sã przë gąsòrce i spiéwają,
<i>Hola, hola la dobré gąscki, tak mie straszno tu nie je. Mie tu ceszą mòje gąscki, jò do waju sã smiejã.</i>	- gąsòrka spiéwò solo w stronã gąsków, - na kùnc spiéwczci gąsòr- ka i gąscki przëtuliwają sã i razã, „w sznurze” (gą- sòrka prowadzi), slalomã wëbiegiwają.

Zymk 3

Didacticznë pòmòce

Frantówka pt.: *Zymk* (z *Kaszubskiego śpiewnika szkolnego*,
pòd redakcją Witosławë Frankòwsczi, str. 154-155).

Prezentacjò frantówczy pt.: *Zymk*.

Ùczniowie sedzą na swòjich mólach szcerowóny skar-
niama w stronã szkólnégò.

Szkólny prezentëje tekst i melodiã frantówczy.

Tekst:

*Zymkù, zymkù przëszedł jes
wëstrojony snòzo!
Jakùż redëje sã wies,
czej wòłò: witòjże!*

*Tra la la la,
tra la la la la.
Tra la la la,
la la la la la la!*

*Dzecë głosno kòskają,
welech skòkającë.
Kùkówczy kòl nas ju są,
z lasa wòłającë.*

Tra la la la...

*Z dakù na dót bòcòn pòn
dzëwùjącë wzérò.
Bò sã warbel – wiòłdzi wszòn
z jaskùleczkã spiérò.*

Tra la la la...

*Dzeckò na głos pìesniòczczy
wiesòto so spiéwò.
Szemarzącë gòj pëszny
pòmionã òdzëwò.*

Tra la la la...

Nòuka frantówczy pt.: *Zymk*.

Ùczniowie stoją szcerowóny skarniama w stronã szkólnégò i pòwtòrzają za nim słowa i melodiã spiéwczci.

Frantówka wékònywónò je przë akòmpaniamentce abò nagraniu.

Inscenizacjò frantówczy pt.: *Zymk*.

Ùczniowie stoją w pòtkòlim, skarniama szcerowóny
w stronã szkólnégò.

Zymkù, zymkù przëszedł jes wëstrojony snôzo! Jakùż redëje sã wies, czej wòtò: witôjże!	- wszëscë spiëwają,
Tra la la la, tra la la la la. Tra la la la, la la la la la la la!	- szkòlôcë chwôtają sã za rãce, twòrzã kòto i pòdskakiwają,
Dzecë głosno kòskają, welech skòkajcë. Kùkòwczì kòl nas ju sã, z lasa wòtajcë.	- szkòlôcë sã zatrëmùją, a tej zòs twòrzã pòtkòlë,
Tra la la la...	- ùczniowie chwôtają sã za rãce, twòrzã kòto i pòdskakiwają,
Z dakù na dót bòcòn pòn dzëwùjcë wzérò. Bò sã warbel – wiòldzi wszòn z jaskùleczką spiérò.	- ùczniowie zatrëmùją sã i zòs ùstòwiają sã w pòtkòlim,

Tra la la la...	- ùczniowie chwôtają sã za rãce, twòrzã kòto i pòdskakiwają,
Dzeckò na głos pësnòdzczi wiesòto so spiëwò. Szëmarzqë gòj pëszny pòmionã òdzëwò.	- ùczniowie zatrëmùją sã i zòs ùstòwiają sã w pòtkòlim,
Tra la la la...	- ùczniowie chwôtają sã za rãce, twòrzã kòto i pòdskakiwają.

Frantówka mòże bëc zaprezentowónò w fòrmie przedstawieniò. Do zabédowóny inscenizacje, przë spiëwanim sztrofków mòżna dòłòżëc krótczé scenczi np.: dac szkòlòkóm dodòwkòwé role: bòcòna, wròbla i jaskùleczczi, a tej w pasownëch mòlach mdą pòkazëwac jak bòcòn sã dzëwi, że wròbel z jaskùleczką sã sztridëją, itp.

Tłómaczenié: B. Ùgòwskò.

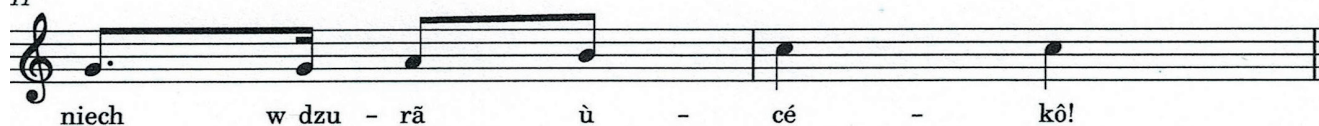
1

6

11

Zdrzódto: creazilla.com

2

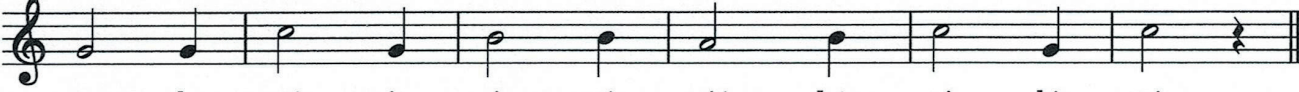
 Za gąs - ka - ma z róz - gą w rã - ce przez dzén ca - li bie - ga - ła,

9

 Gą - sô - re - czka ca - lô w mǎ - ce tak so wie - dno spié - wa - ła: Hù-la la,

18

 hù-la la gą - sczi mò - je, hù-la la, hù-la la do do - mù, ò-ò-pò - wié-ém wóm

27

 za - le swò - je nie pò - wié - dzta ni - kò - mù.

3

 Zy - mkù, zy - mkù przē - szedł jes wē - stro - jo - ny

7

 snò - żo! Ja - kùż re - dē - je sǎ wies,

13

 czej wò - tō: wi - tōj - że! Tra la la la,

19

 tra la la la la. Tra la la la, la la la la la la.

Natalia Bigus

magister ritmiczi, Instruktor Lëdowégò Tuńca, nòlëzniczka Pòlsczi Sekcji Midzënòrodnj Òrganizacji Lëdowégò Kùńsztu IOV, instruktor i chòrëògraf juniorsczich karnów w Kaszëbsczim Karnie Spiéwù i Tuńca „Sierakowice” ze Serakòjc. Jakno mùzyk i instruktor tuńca specjalizëje sǎ w pòlsczi lëdowi tematicze, le przede wszëtczim w ùkòchónëch Kaszëbach. Szkółno ritmiczi a sztòłceniò słëchù.

MĕmŃ, tatkŭ, jŃ nie chcĀ erbŃwac dĕgŃw!

Slĕdnym czasĀ pŃwiedzĕlĖ jesmĖ kašk Ń erbŃwanim – prawnym zdarzenim, z chtĕnym przyŭdze sĀ pŃtkac kŃdzĕmŭ z nas, czasama tĕż nŃmłodsizima. Temŭ tĕż nen scenarnik mŃ za zadaniĖ pokazać Wama, jak chronic siebie i jinĕch maŃlatnĕch przed erbŃwanim dĕgŃw, co niestety tej-sej, a tam-sam sĀ zdŃrŭ. ChŃc w pŃlsczim prawie fŭnkcionĕrĕje regĭa ŃchronĖ dobra dziecka, to czasama ũstĀpiwŃ Ńna placu jiny regĭĖ – *ignorantia iuris nocet* (nieznajemnota prawa szkŃdzy), a to mŃże miec baro dalek jidĀcĖ skŭtci. BŃczĕta, to pŃ prŃwdze mŃże sĀ przĕdac. Ŗb czas wĕfŭlowiwaniŃ zadaniŃw pŃmŃcĀ mdĀ: 1) cywilny kŃdeks, 2) kŃdeks cywilnĕgŃ pŃstĀpŃwaniŃ, chtĕrne letkŃ mŃże wĕszĕkac na stronie: www.isap.sejm.gov.pl.

1. Na spŃdlim niŭi dŃnĕgŃ tekstu, dŃj ŃdpŃwiesc na pitania.

ChŃc w codniowym Ńbiegu dosc czĀsto mŃże ũczĕc Ń „rozdĕcelskich prawach”, to taczĖ pŃjĀcĖ nie fŭnkcionĕrĕje w pŃlsczim prawie. JegŃ prawnym ŃdpŃwiednikĀ je pŃjĀcĖ rodzĕcelszi wĭadzĖ – caŃownota prawŃw i ŃbrĕszkŃw rodzĕcŃw wzglĀdĀ dziecka do czasu zwĕskaniŃ bez nie ũstnosĕ (ŭkŭnczeniŃ 18. rokŭ ŭĕcĕgŃ). Do zŃkrĀŭ rodzĕcelszi wĭadzĖ slĕchŃ przede wszĕtczim stara (pŃl. piecza) Ń dzieckŃ i jegŃ majĀtk, a tĕż wĕchŃwaniĖ dziecka z pŃszŃnowanim jegŃ gŃdnosĕ i prawŃw.

Tak tej na co dzieŃ rodzĕce mŃgĀ swŃbŃdno zarŭdzĕwac majĀtkĀ i sprawama swŃjich dzecy – sĀ to tpzw. sprawĖ zwĕczajnĕgŃ zarŭdu, tj. wszĕtczĖ codniowĖ decyzje, chtĕrne ni majĀ wiĀkszĕgŃ cĕskŭ na majĀtk dziecka. PrzĕtrŃfkĀ mŃże bĕc wpĭaceniĖ ũspŃrowŃnĕch bez dzieckŃ dĕtkŃw na lokatĀ do bankŭ abŃ kŭpieniĖ za te dĕtci spŃrtŃwĕgŃ sprŭtu dlŃ dziecka. Jiwer pŃjŃwiŃ sĀ tej, czĕj rodzĕce mŭsĀ abŃ chcĀ robic cos, co wĕkroczwiŃ zeza zŃkrĀŭ codniowĕch decyzjŃw w sprawach dziecka. TaczĖ czynnosĕ sĀ prawnŃ ŃkresliwŃne jakno przekrocziwajĀcĖ ŃbrĕmiĖ zwĕczajnĕgŃ zarŭdu majĀtkĀ dziecka i wĕmŃgĀj ŃrzeczeniŃ ŃpiekŭnczĕgŃ sĀdu, chtĕrnĕgŃ zadanim je zabezpieczeniĖ tpzw. dobra dziecka.

W pŃlsczim prawie ni ma definicje dobra dziecka, rŃwnak wskazĕje sĀ, ŭe je Ńno tpzw. dĕchĀ ũstawŭ, chtĕnym majĀ sĀ czerowac wszĕtczĖ pŃdmiotĖ stosĕjĀcĖ prawŃ. DokŃnaniĖ wĕkĭadnie pŃjĀcŃ „dobra dziecka” wiadno wĕmŃgŃ ŃdnieseniŃ do kŃkretnĕgŃ fakticznĕgŃ stanu. ZdŃwŃ sĀ, ŭe ũprawnionĖ je rŃwnak scwierdzeniĖ, ŭe w zŃkrĀŭ tegŃ pŃjĀcŃ wchŃdŃ przede wszĕtczim prawŃ do ŃchronĖ ŭĕcŃ i zdrowiŃ, a tĕż wszelejaczĖ dziejania ze stronĖ jinĕch pŃdmiotŃw, chtĕrne majĀ zagwĕsnic warĕnczi do niezakŃconĕgŃ, prawidŃlwĕgŃ rozwiĭju, pŃszŃnowaniŃ gŃdnosĕ, ŭdzĕlu w pŃdjimanim decyzjŃw i bezpieczeŃu.

- 1) Rodzĕce maŃlatnĕgŃ dziecka:
 - a) sĀ ũprawniony do jegŃ samŃstŃjny i nieŃgraŃczony reprezentacje i pŃdjimaniŃ wszelejaczich decyzjŃw we wszĕtczych sprawach;
 - b) dziejajĀcĖ razĀ i zgŃdno mŃgĀ pŃdjĕmac wszelejaczĖ decyzje tikajĀcĖ jegŃ majĀtkŭ;
 - c) nie sĀ ũprawniony do pŃdjimaniŃ niejednych decyzjŃw bez zgŃdĖ ŃpiekŭnczĕgŃ sĀdu.
- 2) Rodzĕce sĀ ũstawŃwima przedstŃwcoma maŃlatnĕgŃ, co ŃznŃczŃ, ŭe:
 - a) sĀ ŃbŃwiĀzŃny prowadzĕc sprawĖ dziecka, dŃwajĀcĖ bŃczeniĖ na jegŃ nŃlepi rozmiŃŃne dobro;
 - b) mŃgĀ prowadzĕc sprawĖ dziecka zgŃdno z wŃŃnym ũznanim i w tim zŃkrĀŭim nie slĕchajĀ zŃdnym ŃgrĀnczeniŃ;
 - c) mŃgĀ dziejac zgŃdno z wŃŃnym przekŃnanim, nawetka na szkŃdĀ dziecka.
- 3) Przĕdnym zadanim ŃpiekŭnczĕgŃ sĀdu je:
 - a) rozrzesziwaniĖ spiĕru midŭe dobrĀ rodzĕcŃw a dobrĀ dzecy, dŃwajĀcĖ pierszŃc interesŃw starszych;
 - b) zagwĕsnieniĖ dobra dziecka;
 - c) rozrzesziwaniĖ spiĕrŃw midŭe sprawama dzecy a wszelejaczich jinĕch pŃdmiotŃw prawa.
- 4) W codniowĕch sprawach:
 - a) rodzĕcĖ mŃgĀ swŃbŃdno dziejac w zgŃdze z wŃŃnyma przekŃnaniama i dobrĀ dziecka;
 - b) brĕkŭjĀ zgŃdĖ ŃpiekŭnczĕgŃ sĀdu;
 - c) ni mŃgĀ dziejac, czĕj nie sĀ midŭe sobĀ zgŃdĀ.
- 5) W przĕtrŃfkŭ spiĕru midŭe interesĀ dziecka a jegŃ starszych, Ńpiekŭnczi sĀd wiadno:
 - a) dŃ pierszŃc interesŃw rodzĕcŃw;
 - b) dŃ pierszŃc interesŃw dziecka;
 - c) zrŃwnŃ te interesĖ, nie dŃwajĀcĖ pierszŃcĖ niŭŃdnĕmŭ z nich.
- 6) W pŃlsczim prawnym pŃrĀdkŭ:
 - a) ũstawŃdŃwca stwŃrziĭ legalnĀ definicjĀ pŃjĀcŃ dobra dziecka;
 - b) nie mŃże nalezc jedny definicje dobra dziecka, a ji wĕkĭadniŃ wiadno mŭszi bĕc prowadzonŃ *ad casum*;
 - c) nie fŭnkcionĕrĕje zasada dobra dziecka.

ŖdpŃwiescĖ: 1C, 2A, 3B, 4A, 5B, 6B.

2. Na spŏdlim włŏsny wiĊdzĚ i pŏdŏwkŏw nalazłĚch w zdrŏdłach wĊbierzĚ „JO” abŏ „NIĚ”.

SCWIERDZENIĚ	JO	NIĚ
ŌdrzuceniĚ spŏdkŏwiznĚ w miono małolatnĚgŏ je czynnosćą przekrocziwajććą zŏkrćżĚ codniowĚch decyzjŏw.		
ZwĚskaniĚ zgŏdĚ ŏpiekũnczĚgŏ sćdu na ŏdrzuceniĚ spŏdkŏwiznĚ je rŏwnoznacznĚ z jegŏ ŏdrzucenim bez małolatnĚgŏ.		
Kŏzdi z rodzĚcŏw sŏm mŏże zŏłĚć wniosk ŏ wĚraŹeniĚ zgŏdĚ na ŏdrzuceniĚ spŏdkũ w miono małolatnĚgŏ dziecka.		
Ōd pŏstanowieniŏ ŏpiekũnczĚgŏ sćdu, w jaczim wĚraŹiwŏ zgŏdć na ŏdrzuceniĚ spŏdkũ w miono małolatnĚgŏ, mŏże sć ŏdwŏłac do ŌkrćgŏwĚgŏ Sćdu.		
ŌdrzuceniĚ spŏdkŏwiznĚ w miono małolatnĚgŏ bez zgŏdĚ ŏpiekũnczĚgŏ sćdu ŏdnŏszŏ prawny skũtk.		
Pŏ zwĚskanim zgŏdĚ ŏpiekũnczĚgŏ sćdu ŏdrzuceniĚ spŏdkŏwiznĚ w miono małolatnĚgŏ mŏże sć ŏdbĚc przed notariuszć abŏ przed sćdć.		

Ōdpŏwiesć: JO, NIĚ, JO, JO, NIĚ, JO.

3. WĚfũluj luczi w przepisach rodzynnĚgŏ i ŏpiekũnczĚgŏ kŏdeksu tak, ŹebĚ w całŏscĚ bĚłĚ zgodnĚ z zamkłŏscć ũstawũ.

Art. 101. rodzynnĚgŏ i ŏpiekũnczĚgŏ kŏdeksu

§ 1. RodzĚce sć (1) miec starć ŏ zarzćd majćtkć (2), jaczĚ pŏŏstŏwŏ pŏd jich rodzĚcelsćć włćdzć.

§ 2. Zarzćd sprawŏwŏny bez rodzĚcŏw nie ŏbjimŏ (3) dziecka ani (4) dŏnĚch mũ do swŏbŏdnĚgŏ ũŹiwaniŏ.

§ 3. RodzĚce ni mŏgć bez (5) ŏpiekũnczĚgŏ sćdu abŏ, w przĚtrŏfkach wskŏzŏnĚch w art. 640¹ kŏdeksu cywilnĚgŏ pŏstćpŏwaniŏ sćdu spŏdkŏwiznĚ, dokŏnĚwac czynnosćŏw (6) zŏkrćżĚ zwĚczajnĚgŏ zarzćdu ani (7) zgŏdĚ na dokŏnaniĚ taczich czynnosćŏw bez dzieckŏ.

§ 4. JeŹlĚ (8) je pŏwŏłŏnĚ do erbŏwaniŏ na skũtk chũtczĚszĚgŏ ŏdrzuceniŏ (9) bez rodzĚca, to czynnosć ŏdrzuceniŏ spŏdkũ w miono dziecka bez rodzĚca, chtĚrnĚmũ w tim zŏkrćżim słĚchŏ (10) włćdza, czĚj je dokŏnywŏnŏ za zgodć drĚdŹĚgŏ z rodzĚcŏw, chtĚrnĚmũ tĚż w tim zŏkrćżim słĚchŏ rodzĚcelsćć włćdza abŏ czĚj je dokŏnywŏnŏ (11)

....., nie wĚmŏgŏ zezwŏleniŏ (12) sćdu, abŏ w przĚtrŏfkach wskŏzŏnĚch w art. 640¹ kŏdeksu cywilnĚgŏ pŏstćpŏwaniŏ, sćdu (13) - jeŹlĚ spŏdk ŏdrzucywajć jiny (14) rodzĚcŏw tego dziecka. W brakũ pŏrŏzmieniŏ stosĚje sć przepis § 3.

Ōdpŏwiesć: (1) ŏbŏwiazŏny, (2) dziecka, (3) zarŏbkũ, (4) rzeczĚ, (5) zezwŏleniŏ, (6) przekrocziwajććch, (7) wĚraŹac, (8) dzieckŏ, (9) spŏdkŏwiznĚ / spŏsobũ, (10) rodzĚcelsćć, (11) pŏspŏłno, (12) ŏpiekũnczĚgŏ, (13) spŏdkŏwiznĚ, (14) zstćpny.

4. Z dŏnĚch niŹi rĚgŏw wĚrazŏw wĊbierzĚ nen, jaczĚ nie pasĚje do pŏŏstałĚch. Swŏjć ŏdpŏwiesć ũzasadnij.

- 1) spŏdkŏwizna, spŏsob, pańdŏwka, bradłŏ
- 2) małolatny, ũstny, *nasciturus* (pŏczćtĚ, le jesz nie ũrodzonĚ dzieckŏ), ũmarłĚ człŏwiek
- 3) dług, ŏbcćżeniĚ, pasywa, aktiwa
- 4) testatŏr, erba, spŏdkŏbĚrca, pŏwŏłŏny do spŏdkũ
- 5) rĚchŏmŏscĚ, nierĚchŏmŏscĚ, ŏsobistĚ autŏrszcĚ prawa, wierĹĚtelność

Ōdpŏwiesć: (1) pańdŏwka – ŏptata jakŏ słĚchŏ, czĚj zwierŹata (ŏsoblĚwie bĚdłŏ) zrobićć szkŏdć; pŏŏstałĚ terminĚ tikajć erbŏwŏnĚgŏ majćtkũ, (2) ũmarłĚ człŏwiek – pŏŏstałĚ pŏdmiotĚ majć prawnć zdolność do erbŏwaniŏ, ũmarłĚ człŏwiek ni mŏże erbŏwac, (3) aktiwa – pŏŏstałĚ terminĚ tikajć wszĚtczĚgŏ, co zmniĚszĹwŏ spŏdkŏwć masć, zŏs aktiwa jć zwićksziwajć, (4) testatŏr – człŏwiek chtĚren spŏrćdzĹwŏ testament (spŏdkŏdŏwca); pŏŏstałĚ terminĚ tikajć ũprawnionĚch do erbŏwaniŏ, (5) ŏsobistĚ autŏrszcĚ prawa – pŏŏstałĚ terminĚ tikajć erbŏwalnĚch prawŏw; ŏsobistĚ autŏrszcĚ prawa (w zŹinaczeniũ ŏd majćtkŏwĚch) ni mŏgć bĚc erbŏwŏnĚ.

5. Na spŏdlim włŏsny wiĊdzĚ i pŏdŏwkŏw nalazłĚch w zdrojach rozrzeszĚ, czĚ w dŏny niŹi stojiznie małolatnĚ dzieckŏ mdze erbŏwałŏ. Swŏjć ŏdpŏwiesć ũzasadnij.

Ad. 1.

TrĹĚ niedzele temũ ũmarł Jŏzef Pŏznańsczi, chtĚren bĚł gŏwŏcć i miŏł blŏs jedno dzieckŏ – Antŏna PŏznańsczĚgŏ i jednć ŏtroczkć – Marikć Pŏznańskć, chtĚrna je dopiĚrkũ 8 lat stŏrŏ. Jŏzef Pŏznańsczi bez całĚ ŹĚcĚ bĚł pitć, brŏł chwilŏwczĚ. Ni miŏł niŹŏdnĚgŏ majćtkũ – mieszkŏł w kŏmunalny chĚczĚ i ni miŏł niŹŏdny łćczbĚ z familić. Dwa dni temũ przed notariuszć ŏswiŏdczeniĚ ŏ ŏdrzucenim spŏdkũ pŏ Jŏzefie Pŏznańsczim zŏłŏł jegŏ syn. Zarŏ pŏtemũ za zgŏdć swŏji bĹłczĚ AnĚ Pŏznańsczi, Antŏn zŏłŏł tĚż ŏswiŏdczeniĚ ŏ ŏdrzucenim spŏdkŏwiznĚ w miono małolatny MariczĚ.

Ad. 2.

W ũszli czwiŕtk ũmarła Grĕta Kŕwalskŕ, mĕmka nieżĕjącĕgŕ ju Jana Kŕwalsczĕgŕ, chtĕren je ŕjcă Frăcka Kŕwalsczĕgŕ (12 l.). Grĕta bĕta doktorcă i bez caĕĕ žĕcĕ zebra wiŕldŕi majătk, chtĕrnĕgŕ wŕrtosc szacĕje să na 14 mln złotĕch. Mĕmka Frăcka bĕta mŕckŕ pŕszkalowŕnŕ ze swŕjă starkă Grĕtă Kŕwalskă i ni mŕgła ji zlĕdac – czej wĕwiedza să, ŕe ta je ũmarłŕ, zarŕ szła do notariusza, ŕebĕ ŕdrzucĕc spŕdkŕwiznă w miono Frăcka.

Ad. 3.

Ŭszli nocĕ w drogŕwim wĕpadkŕ zdŕinăta Mŕnika Rafskŕ, cotka maŕlatny Malwinĕ Rafsczi, chtĕrna w notarialnym testamencie zapisa caĕi swŕj majătk na Malwină. Do spŕdkŕwiznĕ stĕchajă 3 nierĕchŕmŕscĕ, stŕĕ ŕbrazĕ i ũdzĕl w dobrze fŕnkcionĕjăcy spŕtce. Ŭmarłŕ ni mia dĕgŕw. Tatĕ Malwinĕ, chtĕren je bracyną Mŕniczi, bez wiĕdŕĕ i zgŕdĕ swŕj biăłci szedł do notariusza i ŕdrzucił spŕdkŕwiznă w miono cŕrczi, bŕ wej wiĕdzŕł, ŕe w taczĕ stojiznie mdze erbŕwŕł caĕi majătk. Mĕma Malwinĕ chca, ŕebĕ majătk slĕchŕł cŕrce.

Przĕkładowŕ ŕdpŕwiesc Ad. 1.

Marika ŕsta pŕwŕtŕnŕ do erbŕwaniŕ na skŕtk ŕdrzuceniŕ spŕdkŕwiznĕ bez ji ŕjca. Őpa Mariczi miŕł wiele dĕgŕw, ni miŕł niŕŕdnĕgŕ majătkŕ. Rodŕce

Mariczi bĕlĕ zgŕdă co do brĕkŕwnoscĕ ŕdrzuceniŕ spŕdkŕ w miono maŕlatny i w ũstawŕwim terminie zŕozelĕ pasownĕ ŕswiŕdczeniĕ przed notariusză. W taczim przĕtrŕfkŕ nie bĕta brĕkŕwnŕ zgŕda sădu. Őswiŕdczeniĕ ŕstaŕ zŕozŕnĕ skutĕczno i Marika nie mdze erbŕwa pŕ swŕjim ŕpie.

Przĕkładowŕ ŕdpŕwiesc Ad. 2.

Őma Frăcka mia dosc wiŕldŕi majătk, a jiny krewny pŕwŕtŕny do erbŕwaniŕ nie ŕdrzucĕlĕ pŕ ni spŕdkŕ. W taczĕj sytuacjĕ na zŕozĕniĕ ŕswiŕdczeniŕ w miono maŕlatny brĕkŕwnŕ bĕta zgŕda ŕpiekŕncĕgŕ sădu, chtĕrny ten na gwĕs bĕ nie dŕł, bŕ naprocĕm ŕdrzuceniŕ spŕsobŕ stŕwŕ dobro dŕcka. Tak tej zŕozŕnĕ przed notariusză ŕswiŕdczeniĕ nie je skutĕkŕwnĕ i Frăck mdze erbŕwŕł pŕ swŕji ŕmie.

Przĕkładowŕ ŕdpŕwiesc Ad. 3.

To jeden z nĕch przĕtrŕfkŕw, w jaczich jedno z rodzĕcŕw ewidentno dŕejŕ na szkŕdă swŕjĕgŕ dŕcka (co mŕŕe bĕc spŕdlim do ingerencjĕ w rodzĕcelskă wŕadză bez săd). Zŕozŕnĕ bez ŕjca Malwinĕ ŕswiŕdczeniĕ nie je skutĕcznĕ – mĕma Malwinĕ nie wĕrazĕta zgŕdĕ na jĕgŕ zŕozĕniĕ, a w taczim przĕtrŕfkŕ brĕkŕwnŕ bĕta zgŕda ŕpiekŕncĕgŕ sădu, chtĕrny ten na gwĕs bĕ nie dŕł, bŕ naprocĕm ŕdrzuceniŕ spŕsobŕ stŕwŕ dobro dŕcka.

Mateŭsz Klebba (Klebbŕw Matis)

sztudĕra prawa Wĕŕszy Szkŕłĕ Administracjĕ i Biznesu miona Eŕgeniusza Kwiatkŕwscĕgŕ w Gdini, przĕnŕleŕnik Radŕŕznĕ Kaszĕbsczĕgŕ Jăzĕka, wspŕłzăłŕca Karna Kaszĕbsczi Młodzĕznĕ „Nowŕ Tatczĕzna”. Tłŕmacz i aŕtŕr m.jin. Łacyŕskŕ-pŕlskŕ-kaszĕbsczĕgŕ słŕwarza grŕŕbiznĕ. Zajimŕ să promŕcjă i ũczalim ŕbrobieniem tematyczi prawŕw Kaszĕbŕw. Wspŕłrobi z prawnym karnă N3.Legal.

Jastrowĕ rzeczŕnczi

na spŕdlim: ks. Lĕŕn Kŕchta, *Z kalădŕrza przĕstŕwiŕw ŕ swiătĕch. Miesăc łŕĕkwiat*, „Pomerania” nr 4/1984.

Jastrowŕ Niedzela

Jak na zwŕnĕ wiŕlgŕnocnĕ padŕ, sĕszŕ bez lato wŕadŕ.
Jak na Jastrĕ z dakŕ cecze – do Zelonĕch Swiătk wiăcy wŕdĕ, jak pŕgŕdĕ.
We Wiŕlgă Niedzelă pŕgŕda, wiŕlgŕ w pŕlu ũroda.
Na bŕk sledze, na stŕł wŕrŕta jedze.
(*Kŕrc pŕstu, terŕ bădŕe jadłŕ wŕrŕta.*)
Niĕ kŕdzi niedzele je Wiŕlgŕnoc.

Drĕdzĕ Swiăto Jastrŕw

Chto w Jastrĕ nie dŕ să jaŕŕwcă bic, ze zdrowiĕgŕ nie bădŕe nic.

Redakcjŕ „Naji Ŭczbĕ” ŕĕczi

słŕnecznĕch i redosnĕch Swiătŕw Zmartwĕchwstaniŕ Paŕscĕgŕ.
Niech mir, ũbĕtk i nŕdŕeja towarză naji codniŕwŕscĕ,
a tradicjŕ niech să swiăcy malowŕnymy jŕjkama, wiesŕłima zajkama,
jastrowima swiăcŕnkama, bĕlnymy dĕgŭsama...
Alleluja!

Zdrŕdłŕ: publicdomainvectors.org

*Chto bëlnym chce Kaszëbą bëc,
Ten mùszi pò kaszëbskù czëc...*

Aleksander Labùda

BËLNY KASZËBA WËAPARTNIENIÉ DLÔ

Za bëlną nôùkã kaszëbsczégò jãzëka a kaszëbsczì
kùlturë

Direktór szkòłë

Szkólny kaszëbsczégò
jãzëka

Aùtór: Mikòłój Ridiger. Diplóm òstòt wëkònóny w programie Canva.